

Kemikalieinspektionens åiterrapportering om genomförande av Vattenmyndig- heternas åtgärdsprogram 2016-2021. Redovisning för år 2018.

Inledning

I Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2016-2021 finns en åtgärd som Kemikalieinspektionen ska utföra. Enligt denna ska Kemikalieinspektionen tillsynsvägleda länsstyrelser och kommuner samt informera allmänheten om hur kemiska produkter används så att negativ påverkan på vattenmiljön av prioriterade och särskilda förorenande ämnen enligt HVMFS 2013:19 minimeras.

Åtgärden ska genomföras så att den bidrar till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Alla myndigheter och kommuner som omfattas av detta åtgärdsprogram ska senast i februari varje år, med början 2018, rapportera till Vattenmyndigheterna vilka åtgärder som genomförts under föregående kalenderår i syfte att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten inom myndighetens eller kommunens verksamhetsområde kan följas. Utvecklingen av rapporteringen görs i samverkan med vattenmyndigheten.

Den sista november 2018 inkom till Kemikalieinspektionen de rapporteringsfrågor som Vattenmyndigheterna önskade svar på för 2018 års arbete med genomförandet av Kemikalieinspektionens åtgärd 1.

Nedan följer vår redovisning av svaren på frågorna som återges i kapitelrubrikerna.

Svar på Vattenmyndigheternas frågor

1 Vilket arbete har gjorts för att utveckla vägledningen till allmänhet, länsstyrelser och kommuner?

1.1 Särskilt utvecklingsarbete med anledning av Kemikalieinspektionens åtgärd 1 i åtgärdsprogrammen

Kemikalieinspektionen har under 2018 gett tillsynsvägledning om de prioriterade och särskilt förorenande ämnena inom vattenförvaltningen (enligt HVMFS 2013:19). Under 2017 tog vi fram uppgifter från vårt produktregister för att tydliggöra inom vilka branscher dessa ämnen förekommer samt för att visa vilken funktion ämnena har. Uppgifterna kan fungera som hjälp vid tillsyn och tillsynsplanering för kommuner och länsstyrelser. Under 2018 har uppgifterna från produktregistret publicerats på vårt vägledningsnätverk för inspektörer, som är tillgängligt via Kemikalieinspektionens webbplats. Vi har även informerat om dessa uppgifter vid myndighetens årligen återkommande grundutbildning för kommuninspektörer ”Tillsyn av kemiska produkter, bekämpningsmedel och varor i detaljhandeln”. Likaså har vi spridit den informationen till alla Sveriges kommuner och länsstyrelser via vårt nyhetsbrev inom tillsynsvägledning (se bilaga).

I Kemikalieinspektionens databas och prioriteringsguide, PRIO, har vi lagt till information om när ett ämne som förekommer i databasen även är ett prioriterat eller särskilt förorenande ämne enligt vattenförvaltningen¹. Denna databas finns tillgänglig på myndighetens webbsida och är tänkt att ge kunskap om hur företag och myndigheter kan gå till väga för att bedöma vilka kemiska ämnen som är acceptabla ur hälso- och miljösynpunkt.

Vi har också deltagit i den av Havs- och vattenmyndigheten ledda "Gruppen för bedömningsgrunder för särskilda förorenande ämnen" där man under 2018, som fortsättning på det arbete som redovisades för 2017, remitterat förslag till bedömningsgrunder för ett antal nya kemiska ämnen.

1.2 Ordinarie arbete som relaterar till åtgärden

På Kemikalieinspektionens webbplats har vi en särskild ingång som riktar sig till privatpersoner. Där sprider vi kunskap om vad privatpersoner behöver känna till när de hanterar farliga kemiska produkter, exempelvis propplösare, tändvätska och tvättmedel, så att de bättre ska kunna skydda sig själv och miljön från skadliga kemikalier. Vi ger också information som ska göra det lättare för privatpersoner att göra kemikaliesmarta och medvetna val i vardagen, till exempel när de handlar kläder, leksaker eller elektronik. På sidan om ”Tips för en kemikaliesmart vardag”² finns bland annat generell information om hur man handlar säkert på nätet, om märkning

¹ Referenser i Kemikalieinspektionens prioriteringsguide, PRIO, <https://www.kemi.se/prio-start/innan-du-borjar/databasens-innehall/referenser>

² <https://www.kemi.se/privatpersoner/tips-for-en-kemikaliesmart-vardag>

och farosymboler på kemiska produkter och om konsumentens rätt till information. Här finns också ny tillkommen information om kemikalier i textilier och varför man ska undvika antibakteriellt behandlade varor. Under 2018 har vi lagt till en ny sida om kemikalier i barns vardag³ och information om kemikalier i olika typer av material⁴. Här finns sedan tidigare särskild information om innehåll av kemiska ämnen i vissa grupper av kemiska produkter och varor⁵ och hur man ska hantera dessa. Dessutom finns information om användningsområden och regleringar av några specifika ämnen och ämnesgrupper⁶.

Under webbingången för privatpersoner kan man också hitta Kemikaliepodden⁷. Det är en samtalspodd från Kemikalieinspektionen om en kemikaliesmart vardag. Under 2018 publicerade vi två nya avsnitt av Kemikaliepodden, ett om hormonstörande ämnen och ett om kemikalier i mensskydd.

Inom ramen för arbetet med Konsumentverkets upplysningstjänst *Hallå konsument* har Kemikalieinspektionen under 2018 bidragit med underlag och information. Bland annat har vi publicerat en artikel med råd om en kemikaliesmart vardag⁸ på *Hallå konsument*s webbplats. Vi har också publicerat en artikel med våra viktigaste råd om hur privatpersoner ska hantera farliga kemiska produkter där det också finns en länk till den pedagogiska webbplatsen ”Hannas hus.se”, som har ett särskilt avsnitt om kemikalier och miljön⁹. Hannas hus.se är tänkt som ett verktyg för lärare i undervisningen om kemikalier och kemiska produkter.

Vi har också satsat på att beskriva faromärkningen, enligt förordning om klassificering, märkning och förpackning (CLP)¹⁰, på ett enklare sätt, som sammanfattas i form av en kylskåpsmagnet. Denna delas ut brett vid mässor etc.

Under 2018 genomförde Kemikalieinspektionen två fördjupningsseminarier riktade till kommunerna. Det ena seminariet handlade om märkning av kemiska produkter i detaljhandeln, och byggde bland annat på de erfarenheter som togs tillvara inom samverkansprojektet i tillsyn 2017 (där kommunerna kontrollerade att kemiska produkter i handeln var rätt märkta, enligt förordning om klassificering, märkning och förpackning, sk ”CLP-projektet”).

Det andra seminariet handlade om försäljning av biocidprodukter i detaljhandeln. Fördjupningsdelen innehöll en del praktiska moment som exempelvis att kontrollera om det verksamma ämnet i en biocidprodukt är tillåten.

³ <https://www.kemi.se/privatpersoner/kemikalier-i-barns-vardag>

⁴ <https://www.kemi.se/privatpersoner/material>

⁵ <https://www.kemi.se/privatpersoner/varor-och-kemiska-produkter>

⁶ <https://www.kemi.se/privatpersoner/kemiska-amnen>

⁷ <https://www.kemi.se/privatpersoner/kemikaliepodden>

⁸ <https://www.hallakonsument.se/miljo-och-hallbarhet/kemikalier/rad-for-en-kemikaliesmart-vardag2/>

⁹ <https://www.hallakonsument.se/miljo-och-hallbarhet/kemikalier/minska-risken-for-olyckor-med-kemikalier2/>

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006

2. Vilka ämnen har arbetet fokuserat på?

Eftersom vårt ansvarsområde är kemiska produkter och varor som släpps ut på marknaden har inriktningen av den särskilda insatsen enligt 1.1 ovan huvudsakligen varit på de prioriterade och särskilt förorenande ämnena (enligt HVMFS 2013:19) som fortfarande är tillåtna i Sverige.

De ämnen i PRIOs sökdatas som vi under 2018 har gett en referens som prioriterat ämne enligt vattendirektivet eller särskilt förorenande ämne enligt HVMFS 2013:19, är de av dessa ämnen som också har en klassificering som gör att de faller för PRIO-kriterierna. Vissa av de prioriterade eller särskilt förorenande ämnena faller inte för PRIO-kriterierna och finns då inte med i PRIO-databasen.

Från arbetet inom "gruppen för bedömningsgrunder för särskilda förorenande ämnen" (se avsnitt 1.1) remitterades under året bedömningsgrunder för nitrat-kväve, sulfat, ciprofloxacin, siloxanerna D4 och D5, silver och silverföreningar, imidakloprid, poly- och perfluorerade alkylsubstanser samt koppar och kopparföreningar i sediment. De flesta av de föreslagna bedömningsgrunderna infördes under hösten 2018 i HVMFS 2013:19.

I de övriga insatserna, som nämns under 1.2, ger vi särskild information på vår webbplats till privatpersoner om bland annat de prioriterade eller särskilt förorenande ämnena (enligt HVMFS 2013:19) bisfenol A, bly, flamskyddsmedel, högfluorerade ämnen, kadmium, krom, kvicksilver och nickel. Vi informerar också om ämnen som förekommer i särskilda varugrupper, där det ibland även förekommer prioriterade och särskilt förorenande ämnen.

3. Vilka styrmedel har använts i arbetet? Har insatser gjorts för att öka tillämpning av befintliga styrmedel? Hur bedrivs uppströmsarbetet?

Vi har använt våra upparbetade kanaler till inspektörer för att informera om de data som vi tagit fram för de listade och särskilda förorenade ämnena enligt 1.1 ovan.

Kemikalieinspektionen samarbetar med kommuner i projektform för att utveckla tillsynsvägledningen. Vi genomför normalt ett nationellt samverkansprojekt i egen regi med ca 1 ½-års mellanrum. Temat växlar mellan de tre områdena tillsyn av kemiska produkter, tillsyn av varor och tillsyn av bekämpningsmedel. Det senaste (CLP-projektet) genomfördes år 2017 (se avsnitt 1.2). Nästa nationella samverkansprojekt genomförs våren 2019. För de kommuner som vill fortsätta sin tillsyn utanför samverkansprojekten eller för de kommuner som inte kunde medverka, tillhandahåller Kemikalieinspektionen vägledningsmaterial inom vårt vägledningsnätverk. Exempelvis finns där en handledning om tillsyn i detaljhandeln för kemiska produkter och bekämpningsmedel och så kallade "Råd & Tips" för tillsyn. "Råd & Tips" för tillsyn är en serie som riktar sig till inspektörer på kommuner eller handläggare på länsstyrelsen. Den innehåller vägledning (exempelvis inom tillsyn av förpackningsregler och tillsyn av växtskyddsmedel hos återförsäljare) om vilka regler som gäller, vilka frågor och krav inspektörer kan ställa vid inspektion, hur skrivelser kan utformas och vilka sanktionerna är.

Vi arbetar generellt för att minska riskerna för att människor och miljö skadas av farliga ämnen i kemiska produkter genom att verka förebyggande, alltså uppströms redan innan produkterna kommer ut på marknaden. Det gör vi genom olika styrmedel, såsom att bidra till utvecklingen av EU:s lagstiftningar för kemikalier. Exempel på sådana är Reach¹¹ - och CLP¹² - förordningarna samt förordningarna om biocidprodukter¹³ och växtskyddsmedel¹⁴. Vi prövar också ansökningar om tillstånd att få använda och sälja växtskyddsmedel och biocidprodukter samt utövar tillsyn över importörer och tillverkare av kemiska produkter, bekämpningsmedel och varor. Vi ger tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser om de regelverk som vi ansvarar för.

På vår webbplats finns redan ett antal verktyg som kan vara till nytta i kommuners och länsstyrelser tillsyn. I bekämpningsmedelsregistret finns till exempel uppgifter om på vilket sätt ett bekämpningsmedel får användas, om produktens godkännande gäller eller om det har upphört. Begränsningsdatabasen är ett hjälpmedel för att hitta regler om förbud och andra användningsbegränsningar som gäller i Sverige för enskilda kemiska ämnen eller ämnesgrupper inom vårt verksamhetsområde. Prioriteringsguiden PRIO ger exempel på farliga ämnen, men är i första hand tänkt att ge kunskap om hur man kan gå till väga när man bedömer vilka kemiska ämnen som är acceptabla ur hälso- och miljösynpunkt (se 1.1. om särskild utveckling av detta).

På vår webbplats finns också informationskanalen Tipsa Kemikalieinspektionen. Tipsverktyget är till för såväl företagare och kommuninspektörer som konsumenter som vill tipsa oss om något som verkar fel eller orsakar en kemikalierisk med en produkt eller vara. Det kan exempelvis handla om brister i märkning eller innehåll av förbjudna ämnen eller om företag som tillverkar eller för in kemiska produkter till Sverige utan att vara korrekt anmälda till vårt produktregister. Informationen som vi får in via Tipsverktyget kan leda till en dialog med företaget där vi, om behov finns, ställer krav på förbättringar eller att en produkt plockas bort från marknaden. I vissa fall kan ärendet leda till åtalsanmälan eller att företaget kan bli ålagda att betala en miljö sanktionsavgift. Informationen bidrar också som underlag när myndigheten planerar projekt för tillsyn samt i förlängningen även för tillsynsvägledning. Genom upplysningstjänsten Fråga Kemikalieinspektionen kan vem som helst, via vår webbplats eller över telefon, få svar på frågor som berör myndighetens ansvarsområde. Dessa frågor ger också värdefull information om vilka produkter Kemikalieinspektionen kan behöva rikta informationsinsatser, tillsyn och tillsynsvägledning emot.

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

4. Vilken samverkan har skett med Naturvårdsverket, Trafikverket, Jordbruksverket, Länsstyrelserna samt Kommunerna?

4.1 Samverkan med nationella myndigheter genom Miljömålsrådet

Kemikalieinspektionen har i uppdrag från regeringen att bistå Miljömålsrådet, vilket är en plattform för myndighetscheferna vid de 17 myndigheter som är strategiskt viktiga för förutsättningarna att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Myndigheterna har presenterat listor med åtgärder¹⁵ som de åtar sig att genomföra var för sig eller i samverkan för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Inom detta samarbete deltar vi bland annat i två samverkansåtgärder som initierats av Havs- och vattenmyndigheten där samarbete inleddes under 2017. Åtgärderna syftar till att ta fram planer för genomförande av åtgärder enligt havsmiljöförordningens respektive vattenförvaltningsförordningens åtgärdsprogram. I samverkansåtgärderna görs en analys av åtgärdsprogrammen i syfte att identifiera de åtgärder som behöver samplaneras mellan de myndigheter som ansvarar för olika åtgärder. Denna aktivitet förväntas leda till att åtgärdsprogrammen genomförs i planerad takt och bidra till ökad effektivitet i arbetet och därmed till alla delmålen ovan. Inom detta samarbete har ett antal prioriterade temaområden identifierats där det kan behövas ett fördjupat samarbete. Därför deltog vi i ett särskilt samordningsmöte, arrangerat av Jordbruksverket i februari, kring åtgärder mot övergödning och farliga ämnen från lantbruk, skogsbruk och vattenbruk. I mötet deltog även representanter från Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Skåne samt Sveriges geologiska undersökning. Kemikalieinspektionens berättade om tidigare nationella tillsynsprojekt med Jordbruksverket och Naturvårdsverket som rört tillsyn av växthus och plantskolor. Vi framförde att det är viktigt med ett fortsatt samarbete kring skyddszoner (vid spridning av bekämpningsmedel). Sammanfattningsvis konstaterades från mötet att det redan fanns viss pågående samverkan och respektive myndighet som var närvarande ansåg att man hade kännedom om vilka andra myndigheter som man skulle samverka med.

När det gäller samverkansåtgärder som vi har huvudansvar för har vi under året startat en åtgärd för att öka kunskapen om samhällsekonomiska konsekvenser och kostnader som kan kopplas till exponering för högfluorerade ämnen, PFAS. Arbetet sker i samverkan med, Länsstyrelserna Naturvårdsverket och Folkhälsomyndigheten.

Vi deltar även i miljömålsrådsåtgärden ”Nationella åtgärder för att nå en acceptabel dioxinsituation” som leds av Naturvårdsverket. I denna samverkan deltar även Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Sveriges geologiska undersökning och Havs- och vattenmyndigheten. Vi deltog i ett möte med denna grupp under 2018. Denna samverkansåtgärd avser att initiera ett arbete för att minska problemen med dioxin i

¹⁵ Länk till Miljömålsrådet hemsida besökt den 9 januari 2019:
http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalsradet?_ga=2.139345203.1874003773.1547051389-1808551398.1505887124

miljön, genom att i ett första steg att ta fram en plan för fortsatt arbete med mer konkreta åtgärder. Målsättningen är att åtgärderna ska resultera i att halterna av dioxin och dioxinlika PCB:er i all fisk i svenska vatten ska vara så låga att fisken kan ätas utan risk, även av barn och kvinnor i fertil ålder, senast år 2030.

4.2 Samordningsgruppen för nya potentiella kemikaliehot, SamTox, och Toxikologiska rådet

Samordningsgruppen för nya potentiella kemikaliehot, SamTox har under året haft sina första möten. Arbetet ska leda till en utökad samverkan och kunskapsutbyte mellan myndigheter, universitet och högskolor och andra aktörer så att samhället tidigt kan upptäcka och sätta in åtgärder mot nya potentiella kemikaliehot. Under året har SamTox bland annat identifierat behovet av en nationell strategi för att minska människors exponering för kadmium, vilket inkluderar minskad spridning av kadmium till miljön till exempel genom luftutsläpp och spridning från jordbruk. SamTox har också identifierat ett behov av att se över hanteringen och vid behov åtgärda högfluorerade ämnen (PFAS) som ackumuleras i deponier, vilket kan ge upphov till (framtida) förorening av miljön. SamTox har som underlag till sina åtgärdsförslag använt en rapport som under 2018 togs fram av Toxikologiska rådet.

Myndighetscheferna för Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Läkemedelsverket, Folkhälsomyndigheten, Livsmedelsverket, Sveriges Geologiska Undersökning, Statens geotekniska institut och Havs- och vattenmyndigheten ingår i SamTox. Kemikalieinspektionens generaldirektör är sammankallande och ordförande för gruppen. Ledamöterna i Toxikologiska rådet representerar nationella myndigheter med ansvar inom kemikaliekontroll, Länsstyrelse samt de delar av akademien som har kunskap inom området. Kemikalieinspektionen är ordförande i rådet. Ett viktigt uppdrag för Toxikologiska rådet är att stödja och ta fram underlag till SamTox.

4.3 Nätverk om högfluorerade ämnen

Högfluorerade ämnen (PFAS) upptäcktes i marken och i dricksvattnet i flera svenska kommuner under 2014. Vi har tillsammans med andra myndigheter och aktörer bildat två nätverk:

Ett PFAS-nätverk mellan statliga myndigheter, forskare, vattenproducenter, konsulter, kommuner, vattenmyndigheter med flera. Nätverket bildades på initiativ av Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen våren 2014. Syftet är att öka och samla kunskapen om PFAS på en nationell nivå, särskilt med koppling till dricksvatten. Nätverket är tänkt att vara en plattform för att förmedla kontakter och ge stöd för olika aktörer ute i landet. Under 2018 har det hållits två nätverksträffar. Material från träffarna finns på Kemikalieinspektionens webbsida.

Ett myndighetsnätverk mellan de centrala myndigheterna bildades under hösten 2014 med syfte att samordna oss bättre. Här ingår Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökningar (SGU), Statens geotekniska institut (SGI) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Försvarsinspektören för hälsa och miljö och Länsstyrelsen. En av nätverkets uppgifter är att informera - dels om våra olika ansvarsområden som centrala myndigheter, men även om vilket ansvar

andra aktörer har när det gäller PFAS. Under 2018 har vi sammanställt myndigheternas gränsvärden och dess juridiska status. Sammanställningen ska publiceras på respektive myndighets webbplats och kommer då att vara ett hjälpmedel i tillsynen på regional och lokal nivå exempelvis vid tillsyn av halter i dricksvatten.

4.4 Samverkan med kommuner

Under slutet av 2015 startade Kemikalieinspektionen ett nätverk för att underlätta för kommuner att samverka och sprida goda exempel samt för att kunna ställa frågor till varandra kring temat om en giftfri vardag. Under 2018 avslutades den nationella seminarieserie som inleddes 2017 tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, där vi höll ett gemensamt seminarium i 20 av 21 län. Vi delade med oss av våra kunskaper och erfarenheter om hur man genom upphandling kan bidra till en giftfri vardag och kommunerna hade möjlighet att knyta kontakter och dela goda exempel med varandra.

5. Har Kemikalieinspektionen utfört övrigt arbete med bäring på åtgärd 1?

Förstärka kopplingen mellan myndigheternas arbete med vattendirektivet respektive kemikalielagstiftningarna

Kemikalieinspektionen har tidigare identifierat ett behov av att utveckla ett förslag till hur kopplingen mellan kvalitetsnormer i vattendirektivet och riskminskning under Reach-, biocid- respektive växtskyddsmedelsförordningen kan göras tydligare. En av åtgärderna vi identifierat som en "egen åtgärd" inom ramen för arbetet med Miljömålsrådet är därför att förstärka kopplingen mellan myndigheternas arbete med vattendirektivet respektive kemikalielagstiftningarna. Vi arrangerade ett inledande arbetsmöte 2017 för att diskutera detta med Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Sveriges Geologiska Undersökning samt Vattenmyndigheterna. Under 2018 har vi tagit fram ett dokument om hur ett fortsatt samarbete kan bedrivas.

Övrigt arbete med PFAS

För att öka kunskapen om vilka kemiska produkter som innehåller högfluorerade ämnen har Kemikalieinspektionen beslutat att införa krav på att företagen ska anmäla aktivt tillsatta högfluorerade ämnen i kemiska produkter till produktregistret, oavsett halt. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2019¹⁶ vilket innebär att den första inrapporteringen sker i januari 2020.

Kemikalieinspektionen jobbar på flera fronter med högfluorerade ämnen för att reducera förekomsten av dem i miljön, bland annat med att få till en gemensam EU-strategi för dessa ämnen. En sådan strategi bör innehålla bl.a. gruppvis bedömning av ämnena, utveckla kunskapen om ämnena, miljöövervakning samt regulatoriska åtgärder. Vi har särskilt samarbetat med Tyskland och med de nordiska länderna.

¹⁶ KIFS 2018:4. Kemikalieinspektionens föreskrifter om ändring i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer

Dessa länder jobbar aktivt med problematiken kring högfluorerade ämnen, exempelvis genom att ta fram strategier för dessa ämnen.

Kemikalieinspektionens tillsynsprojekt

Kemikalieinspektionen har under år 2018 bedrivit två egna tillsynsprojekt med bäring på ämnen som även återfinns i HVMFS 2013:19. Det ena var ”Tillstånd enligt Reach” som genomfördes då vi ville kontrollera om de företag som hanterar och/eller för ut tillståndspliktiga ämnen på marknaden kan åberopa ett givet tillstånd eller en tillståndsansökan (bilaga XIV till Reach-förordningen). De ämnen som kontrollerades var de som hade ett slutdatum för användning under åren 2016-2017 (t ex trikloretylen och 1,2-diklorethan). Inget av företagen i projektet uppvisade några brister som ledde till åtgärder från vårt håll.

Det andra projektet var ”Kadmium i mineralgödsel” som genomfördes då vi ville kontrollera halten kadmium i mineralgödsel, så att mängden kadmium inte överskrider halten i Sveriges nationella begränsning. Gödselmedel som innehåller högre halt kadmium än 100 gram kadmium per ton fosfor är förbjudna att saluföras eller överlåtas¹⁷. Syftet med begränsningen är att minska kadmiumhalten i åkermark och därigenom minska halten i grödor. Inget av de analyserade varuproverna visade på halter som överskrider gränsvärdet.

EU-begränsning av vissa kemikalier i textilier

EU-kommissionen har under 2018 föreslagit och beslutat att 33 ämnen och ämnesgrupper som kan orsaka cancer, skada arvsmassan eller störa fortplantningen ska begränsas i textil. Beslutet innebär att ämnena kommer att begränsas i kläder, skor och annan hudnära textil från november 2020, vilket även gäller textilier som importerats från utanför EU¹⁸. Ett antal av dessa ämnen är också farliga för miljön och återfinns som prioriterat eller särskilt förorenande ämne i HVMFS 2013:19. Kemikalieinspektionen har under många år deltagit i och varit pådrivande i detta arbete. EU-kommissionen har även tagit fram en vägledning. Den ska göra det lättare att bedöma vilka varor som omfattas av begränsningen och innehåller en lista över analysmetoder.¹⁹

¹⁷ Förordning (1998:944) om förbud i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, 3 §.

¹⁸ Bilaga XVII i Reach-förordningen.

¹⁹ Länk till Kemikalieinspektionens information om den nya begränsningen och vägledningen <https://www.kemi.se/lagar-och-regler/reach-forordningen/begransning/aktuellt-om-begransningar>

Bilaga: Kemikalieinspektionens Nyhetsbrev om tillsynsvägledning, december 2018

Tillsynsvägledning från Kemikalieinspektionen

December 2018

Oj, vad tiden går fort! Efter ett långt arbetsår har vi äntligen nått fram till målsnöret. Tack till dig som har jobbat med kemikalietillsyn under det gångna året så att vi tillsammans kommit närmare vårt mål "giftfri miljö". Alla bidrag stora som små hjälper oss mot vårt gemensamma mål och är uppskattade. Resultat från tidigare års statistik tyder på att antal inspektioner som vi har bedrivit tillsammans ökat totalt sett. Vi vill ta tillfället och önskar er en god jul och gott nytt år och hoppas att ni får en välförtjänt vila under jul ledighet innan nästa års arbetet drar igång.

Samverkansprojekt 2019: Information om farliga ämnen i varor

Som vi nämnde i septembers nyhetsbrev kommer vi att från februari till juni 2019 bedriva ett samverkansprojekt tillsammans med er på kommunerna. Temat denna gång blir "information om farliga ämnen i varor". En del av projektet kommet att adressera biocidbehandlade varor. I ett samverkansprojekt med landets kommuner kan vi tillsammans nå ut till många företag. Vi hoppas att du vill och har möjlighet att vara med i detta projekt!

Vi kommer att ha upptaktsdagar för projektet i januari. Anmäl [här](#).

16 januari Malmö
17 januari Göteborg
22 januari Sundsvall
24 januari Stockholm

Läs mer om projektets upplägg och tidsplanen på vårt [vägledningsnätverk](#).

Uppdaterad vägledning

Vårt Råd & Tips om "Tillsyn av överlåtelse för särskilt farliga kemiska produkter" är nu uppdaterad på [vägledningsnätverk](#).

Inför kommande rapportering av tillsyn av biocidprodukter och behandlade varor.
Enligt EU:s biocidförordning ska medlemsländerna rapportera den tillsyn som länderna utför till EU-kommissionen. I Sverige är det Kemikalieinspektionen som sköter rapporteringen. Rapporteringen kommer att vara uppdelad i två faser med olika grad av detaljnivå på uppgifterna i respektive fas. För dig som kommuninspektör kommer detta innebära rapportering av tillsyn åren 2019 (fas 1) samt från år 2020 och framåt (fas 2).

Vi kommer att skicka ut en första enkät i början av 2020 för att samla in uppgifter avseende kommunal tillsyn av biocidprodukter och behandlade varor som bedrivits under 2019.

För att underlätta för er finns redan nu ett utkast över frågorna på vårt [vägledningsnätverk](#) (NING). Frågorna kan komma att ändras något men i stora drag kommer frågorna i första fasen se ut så här.

Regler för vätskor till e-cigarett

Kemikalieinspektionen har tagit fram vägledning om tillsyn av vätskor till e-cigarett. Vi har under året utrett om den nationella regeln om tillstånd för särskilt farliga kemiska produkter skulle tillämpas för e-cigarett men vi kom fram till att vi inte kan tillämpa dem. Det innebär att även vätskorna med så hög halt av nikotin att de märks med dödskallen får säljas och användas utan tillstånd. Detta går i linje med e-cigarettlagstiftningen som Folkhälsomyndigheten ansvarar för. Kemikalieinspektionen har ett tillsynsprojekt om e-vätskorna under våren 2019. Mer information och råd finns på vårt [vägledningsnätverk](#).

Upprättat listor med särskilt förorenade ämnen enligt Vattendirektivet

I ett led till att medverka i genomförandet av Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2016-2021 har vi listat prioriterade och särskilt förorenade ämnen som ingår i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. I listorna har data från vårt produktregister använts för att tydliggöra inom vilka branscher dessa ämnen förekommer samt för att visa vilken funktion ämnena har. Listorna över prioriterade och särskilt förorenade ämnen kan fungera som hjälp vid tillsyn och tillsynsplanering, som finns på vårt [vägledningsnätverk](#) där du också hittar listorna.

Riksrevisionen har granskat Kemikalieinspektionens tillsynsvägledning

Under våren granskade Riksrevisionen fyra centrala myndigheter med avseende på deras tillsynsvägledning till landets kommuner. Myndigheterna är Folkhälsomyndigheten, Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket.

Resultatet av granskningen som publicerades i en rapport den 6 december visar att tillsynsvägledningen om kemikalietillsyn fungerar i huvudsak bra. Enligt Riksrevisionen är de största framgångsfaktorer för en god och ändamålsenlig tillsynsvägledning tydlig ansvarsfördelning, hög servicenivå samt snabb och konkret hjälp att tolka lagar och förordningar. Detta tycker Riksrevisionen stämmer in på Kemikalieinspektionens tillsynsvägledning. Våra nationella tillsynsprojekt, där kommuner deltar i samordnad tillsyn inom ett område, lyfts fram som ett viktigt inslag i vägledningen. Läs [här](#) om du vill veta mer.

Från oss alla till er alla...en riktigt God Jul och Ett Gott Nytt År!

Kemikalieinspektionen